

“Llegir ens fa més intel·ligents i desenvolupa la nostra empatia”

Michel Desmurget

Doctor en Neurociència i defensor de la lectura com a eina de creixement

ENTREVISTA

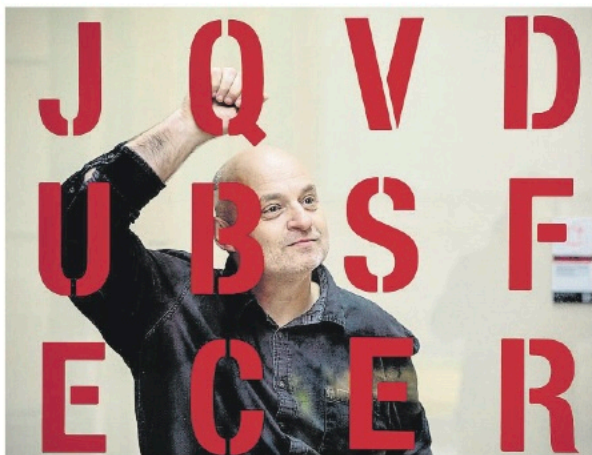
LORENA FERRO
Barcelona

Quan un s'adona de fins a quin punt és important llegir, volagarfar la gent per les espatlles i a saquejar-la per fer-hi veure”, reivindica el neurocientífic francès Michel Desmurget. Després de *La fàbrica de cretins digitals*, torna a la càrrega contra l'ús i abús de pantalles amb *Feu-los llegir* (en català, Edicions 62) o *Más libros y menos pantallas* (Planeta), reivindicant la funció cabdal de la lectura en els nens i joves en els àmbits intel·lectual i emocional. Convida a continuar llegint: els llibres que ens fan grans.

Per què és crucial la lectura?
Sosté tots els pilars de la nostra humanitat. Llegir ens fa més intel·ligents. També enriqueix el llenguatge: la sintaxi es fa més complexa, les frases més llargues. Desperta interessos. Desenvolupa la creativitat. Per poder escriure, abans cal haver llegit, de manera que desenvolupa l'expressió escrita i també l'oral. Ens permet sintetitzar i organitzar els nostres coneixements. En l'aspecte intel·lectual, els beneficis són immensos.

Hi ha beneficis emocionals?
Sí. Llegir ens ajuda a entendre més bé els altres, a desenvolupar l'empatia. I això permet el que els científics anomenen la teoria de l'ànima: quan llegeixo un llibre experimento la ira, l'alegria o qualsevol altra emoció que sent el personatge. Els pares es demanen què poden fer per ajudar els seus fills... Hi ha una cosa barata i que és un llegat per a tota la vida: inculcar-los el gust per la lectura.

La lectura en veu alta és una manera de començar?
És l'única. Perment endinsar-se en la idea de la lectura com una altra llengua. En francès hi ha paraules que es troben a la llengua escrita i que no es fan servir en l'oral. La lectura consta de dos aspectes: descodificar i comprensió. S'equivoca la lectura amb descodifi-

El neurocientífic Michel Desmurget a la seu de la Fundació Bofill en una visita recent

car, però la més important és la comprensió. És un altre idioma. A partir dels 5 anys comença a descodificar, però es tracta d'aconseguir que ho entenguin, perquè si una persona es troba un text i només és capaç d'entendre'n el 50 %, no està llegint.

Quan cal començar?

Hi ha estudis que diuen que llegir a criatures des dels dos o tres mesos pot tenir efectes duradors. Cal començar aviat i acabar tard. Quan un nen comença a descodificar, els pares cometem l'error de pensar “hem de deixar-lo tirar sol”. Però el cervell no pot fer tantes coses alhora. Descodificar significa en sons i després en paraules se sol fer amb un llenguatge simple. Quan es torna més complex, es pot tornar frustrant. Perquè no entendre el text treu la diversió a la lectura. A la meva filla li vaig dir: “Quan llegeixis, subratlla les paraules que no entenguis”... I ho

va subratllar tot. Per això és tan important continuar llegint als nens quan sembla que ja saben llegir. Permet llegir junts lectures més complexes alhora que es continua tractant la lectura com a plaer, perquè sense ells no hi ha lectors.

És diferent llegir en pantalla?

En textos simples és semblant, però en una pantalla ens salten notificacions, hi ha enllaços... Aquestes interferències van en detriment de la lectura i compliquen els beneficis. I com més complicat és el text, més benefici és el llibre en paper. Però què augmenta la concentració. També hi ha l'estructura espacial que permet al cervell una representació més coherent del relat.

Llegir assegura l'èxit educatiu?

El 70% de les competències acadèmiques estan vinculades a la capacitat lectora. Ens permet ac-

cedir al coneixement i a altres habilitats transferibles: aprendre a aprendre. Si un nen no entén un problema de matemàtiques, ni podrà fer mates ni altres ciències. Hi ha molts estudis que demostren que la informació complicada s'absorbeix més bé per mitjà d'un text que no pas d'altres su-

“

Lectura compartida Permet llegir llibres més complexos alhora que es continua tractant la lectura com a plaer”

Coneixement

“Les pantalles inhibeixen les capacitats intel·lectuals dels nens”

ports com ara el video o una aplicació. Està demostrada la superioritat de la paraula escrita a l'hora d'expressar idees complexes.

Compta llegir còmics?

Em creiaré enemics. Pel que fa a l'adquisició del llenguatge, de la competència lectora i de l'èxit acadèmic, la lectura de llibres té un efecte beneficiós: la de còmics, neutre. I la lectura a través de pantalles, negatiu. A internet les xarxes hi sol haver un llenguatge molt col·loquial i pobre. En la comparació entre llibres i còmics, el lèxic pot ser més o menys equiparable, però el problema principal és de volum de paraules que s'aprenen. També és una gramàtica més simple. I en un llibre les emocions cal descriure-les amb paraules. No vol dir que el còmic no pugui tenir altres impactes positius en la cultura general o la imaginació. Però en el desenvolupament del llenguatge, la capacitat lectora i l'èxit acadèmic, l'impacte sens dubte cau als llibres.

Es les nois cada vegada necessiten missatges més curts. Cada vegada hi ha més cretins digitals?

Continuo fent amics [riallès]. La resposta és sí. Hem vist una caiguda de la lectura i de la capacitat lectora paral·lela al desenvolupament de pantalles. També he perjudicat la capacitat de concentració. Es pot plantejar “ah, és que ara els nens aprenen altres coses”, però jo ho qüestiono, perquè no considero que el fet que la meua filla pugui moure amb el comandament de la consola un ninot signifiqui que és més intel·ligent. La intel·ligència humana està molt vinculada al llenguatge i quan veiem empobriment de les capacitats relatives al llenguatge afectem la concentració, la creativitat, la síntesi de les idees i la capacitat d'expressar-les. Hi ha motius per estar amoïnats.

Es nens són menys intel·ligents per les pantalles i ho serien més si tornessin als llibres?

Sí. No és agradable de dir, però és la realitat. Les pantalles inhibeixen les capacitats intel·lectuals dels nens amb relació al llenguatge, a la concentració, a la cultura general. Els llibres fan el contrari. Els investigadors han deixat de demanar-se pels efectes nocius de les pantalles, perquè ja saben que són veritat. Ara podem registrar els efectes al cervell. Un temps redreçar de pantalles no causa déficits, però si es dediqués a tocar un instrument, a dibuixar o a llegir, imaginem els efectes positius. Tenim un lleure que no els podria el cervell, però en podrien tenir un que tingui efectes beneficiosos. ■